

1892-06-02

SENDER

Ellen Sawyer

RECIPIENT

Laura Warberg

FACTS

Document type:

Letter

Language:

Da

Date explanation:

Datoen er skrevet øverst s. 1

General comment:

Ellen Sawyer var i huset hos Havemann-familien i Hamburg en kort tid. Ægteparret fandt hende ikke dygtig nok, og Hr. Havemann sendte Ellens forældre et brev, hvori han fortalte dette. Brevet findes i Kilder Til Dansk Kunsthistorie.

Any Kleis, Hans Madsen og Hr. Meyer kendes ikke. Ellen er formodentlig den stuepige, der skulle afløse Ellen Sawyer hos Havemann-familien. T.M. er formodentlig Tante Mis = Wilhelmine Berg.

25 grader Reaumur (°R) svarer til 31,25 grader Celsius (°C).

Reinbek ligger nord for Hamburg.

Fliegende Blätter, (ty. 'Flyvende Blade'), tysk humoristisk tidsskrift, udgivet 1844-1944, grundlagt af tegneren Caspar Braun (1807-77) og Friedrich Schneider, boghandler i München. Forfattere og tegnere hånedes harmløst særheder i tysk hverdagsliv, men efter 1848 blev tonen skærpet af blandt andre Moritz von Schwind, der rettede kritik mod de borgerlige spekulanter, som berigede sig på andres bekostning (Lex.dk).

Onkel Luth og hans 2 Jødefolk: Ludvig Brandstrup (Laura Warbergs bror) blev i 1894 gift med Berta

Hirschsprung, som var jødisk. Det var formodentlig hende, der var med ham i Hamburg, men hvem den anden var, er uklart.

At fadaise som verbum af fr. fadaise, indholdsløs snak; dumme sig (Lex.dk).

Sender's location:

Eppendorferweg 15 II, Hamburg

Sender info (seal, address, etc.):
Bynavnet er skrevet øverst s. 1

Mentioned people:
Berta Brandstrup
Ludvig Brandstrup, billedhugger
Henrik Havemann
Rebecca Havemann
Johanne Christine Larsen
Hempel Syberg
- Thrane

Archive:
Kerteminde Egns- og Byhistoriske
Arkiv, BB1580

Trykt udgave:
Nej

Provenance:
Testamentarisk gave til Østfyns
Museer fra Laura Warberg Petersen

TRANSCRIPTION

Hamburg
Eppendorferweg 15.II
Donnerstag 2 Juni - 92.

Kære Mor!

I ere vel ikke knusende gale paa mig, fordi jeg har gjort en lille Pause nu med mit Brevskriveri, det er ikke godt, kan du se, at love at skrive en bestemt Dag, kan jeg saa ikke kunde I nemt mistænke mig for at være død! - Sagen er den, at jeg ikke har kunnet faa Tid i den sidste Uge, jeg har haft Samvittighedskvaler, og i Aanden set Pigen Thrane ile til og fra Højrup, vi har haft en hel Del at sy, samt Vads[k] o.s.v. og da jeg kun kan skrive om Form., naar Kapt. er væk fra sit Skrivebord saa er det ikke saa nemt altid. - Jeg har en hel Masse Forretninger, at skrive om. Det var sidste Uge saa varmt, at vi vare paa Kogepunktet 25 ° Reaumur i den køligste Skygge, saa kan i tænke jer til Resten (d.e. Gaderne i bagende Sol pækfuldt af Folk) - jeg gik iført et Underskørt og en tynd Trøje, syt af en af Kapt's Skjorter - om Form, men om Eft. kneb det med min tykke uldne Vinterkjole, og naar vi gik ud - jeg kunde knap gaa for Varmen - jeg laa om Natten for aabent Vindue med et Lagen over mig, og var endda drivvaad (af Sved!!) naar jeg vaagnede! Saa saa vi ikke anden Udvej end at købe mig Bomuldstøj til en Kjole og vi fik nogen til 60 pr Meter (se Prøven) 7 Meter altsaa 4+20 - og Fru Havemann hjælper mig med at sy den - el omvendt, det bliver en ganske nysselig Kjole, og er det saa egentlig ret dyrt, rigtig nok maa endnu regnes Knapper og Liv for, men jeg vil meget hellere renoncere paa at blive fotograferet end blive stegt levende, vi syr ogsaa et Liv, som kan gaa med min tærnede Nederdel til hjemme, saa gaar jeg kun med den anden paa Gaden. Du kan tro den bliver pæn, Livet er c. færdigt, det sidder brilliant, Fru H. er dygtig til det, hun har klippet og syt det sammen, jeg har syt Knaphuller, sømmet efter o.s.v: - Jeg har nu ikke Raad til at Fotograferingen, men det er da ogsaa lige fedt. - Du kan ikke tro som Pengene gaa, jeg har nu alt i alt maattet betale 6 Mark for mit Fodtøj, som hvert Øjeblik maa gøres i Stand. 1,30 for fliegende Blætter, de maatte forskrives direkte fra München, de kan ikke faa enkeltvis her, Boghandleren sagde, at man skulde passe paa med at oversætte dem, om det kom Forlæggerne i München for Øre, maa man betale 1000 Mark, men det kan risikeres, naar Bladene ikke kommer til at ligge i Restauranterne, hvor rejsende Tyskere kan se dem, det bliver gjort meget, sagde han, og naar Billede kun ikke blev ["blev" overstreget] kom med kunde man rolig gøre det - hun maa endelig, nu jeg har betalt min Mark - 50. Ellen kommer lige sidst i denne Maaned, de har sagt, jeg skal ikke

rejse før, jeg faar vel sendt Rejsepenge?? Jeg tager over Kiel, men kan I ikke skaffe mig Nøjagtighed Tiden, Dagen, o.s.v. at vide, det staar ikke i Bladene her. – Jeg haaber gør et Gilde for mig, naar jeg kommer hjem, nede i Lysthuset f. Eks, med de kinesiske Lamper oppel? Du lovede at skrive til mig i København, men det blev abermal ikke af, jeg længes efter at høre lidt om din Rejse, samt dit Ophold i Sverige. – Hvis jeg have god Lejlighed til at skrive saa vilde jeg smøre Ark fulde og sende hjem i Korsbaand, jeg er fuld af Beretning! Pinsemorgen om jeg faar Held med mig, staar jeg op Kl 5 og skriver en Masse til Onkel Syberg og T.M., jeg havde tænkt, det skulde med her, men Klk er 10, i Morgen stryge, Lørdag gøre rent, min Kjole sy færdig, o.s.v. Jeg har drømt Lusen var død, lever hun endnu??? Er Any Kleis bleven gift?? Var det ikke morsom med Onkel Luth som kom herud en Dag som et Tordenslag, jeg var jo med ham og hans 2 Jødefolk i Stadttheater og hørte Don Juan, glimrende, storartet "uhørt", (var det ikke morsomt, jeg fik det at se?" Du skulde tage og skrive til Fru H næste Gang du skriver til mig, naar du skriver lidt tydeligt kan hun godt læse det, hun har været forfærdelig god mod mig mens jeg har været her, hjælper mig med alt muligt og er saa rar og god, hun var slet ikke tilfreds med Kaptajnens Brev til dig, og af ["af" overstreget] vilde hellere have gjort det selv, men hun kan kun daarlig med at skrive dansk, jeg har sagt, hun kunde skrive paa engelsk; du kan nok læse det. – For 3 Uger siden var vi ude i Reinbek hos Hr. Mejer's til Middag, det er 3-4 Mil uden for Hamburg vi tog med Toget, - i den dejligste Egn, paa det dejligste Landsted, du kan tro det var knusende fint jeg fadaisede naturligvis med mine Fiske – Frugt – o.s.v. Kniv, det er rædsomt fint i Huset, Haven o.s.v., de har en Masse Penge – vi gik en dejlig Tur gennem Enge og en Skov – der laa et Dansehus, hvor vi gik ind, der gaar Folk og danser midt om Dagen for aabne Vinduer, saa man kan høre det over hele Skoven, vi saa lidt paa dem, Tyskerne danser saa kunstig, med Hovedet paa Siden, langsomt, roligt, undertiden ganske kønt - jeg havde en knusende Lyst til at danse med, men det maatte man ikke. – Jeg har jo sagt at jeg var Venstremand, og det gaar jo Kaptajnen og fortæller vidt og bredt ogsaa til Hr Mejer, han havde sagt, han vilde bearbejde mig, der er saadan en grinagtig lille, klog, livlig Jødesmovs, han holdt jo et langt Foredrag om Royalismen – endnu om Aftenen da vi gik stod han paa Trappen og raabte "det bliver et net Ægteskab, om de faar en Højremand, gaar han til højre, gaar De til Venstre.

Saa kan I tænke jer, da de holdt Møde i skand. Forening, da "der maatte gøres noget" til Hans Madsens Guldbryllup, - foreslog Hr Mejer at jeg skulde afsløre det ædle Kongepars Buster ved Festen!!!! Ser i mig ikke

staa der indviklet i Flag med Aks og Ler ["Ler" overstreget] Léer i
Hænderne (i Haaret var der jo ingen Plads) og afsløre – det havde bleven
net, heldigvis stemte andre imod, - de mente ikke en Venstremand kunde
saadan noget. – Skriften er maaske lidt primitiv, men jeg kan ikke faa Tid
til at gøre det saa fint.

Hils Johanne hun skal skrive til mig, men hun maa ikke sende smaa
"rørende danske Bod ["Bod" overstreget] Bøgetrær

[Skrevet på tværs øverst s. 1:]

Jeg bruger dem ikke. Tak Dr[ulæseligt] meget, han har været saa
elskværdig at skrive til mig. Jeg har 2 Mark paa Lommen. Jeg skriver
altsaa maaske temmelig sikkert i Pinsen.

Adieu, so long

Din Datter Pelle.

Skriv endelig snart allesammen

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

J' bruger dem ikke.
 Tak Ørnus
 J' mist, han kan sagt
 kan skrive, at
 Lebekum til mig.
 J' har 2 Grand
 parannum,
 Han Ørnus
 Valbar
 duaske lene
 mit rekkiti
 mor.
 Sibirien.
 Hamburg, so
 lang
 Amt Dand
 Hamburg Sella.
 Eppendorferweg 15.
 Sibirien
 alle
 Krumm

en vel ikke kuisende gale paa mig, fordi
 har gjort en lille oron med mit Ørnuskrivni det
 et ikke godt, kan du se, at love at skrive en bestemt
 dag, kan j' saa ikke, kunde I nemt misstænke mig
 for at være død! - Sagen er den, at j' har ikke kunnet
 paa ord i den sidste Uge j' har haft Samværelse
 kyske, og i Gauden set Ørnus skrive til mig fra
 Ørnus, i har haft en hel del at se, samt Gads o.s.s.
 at det j' kyske kan skrive om Ørnus, naar Kapt. er ved
 sig sit Skrivebord saa ender ikke saa nemt alt d. -
 J' har en hel Maase Ørnuskrivninger, at skrive om, .
 J' har en sidste Uge saa var det, at i vare paa
 Kjøpstedet 2° Regnum i den højeste Skygge, saa
 kan i tænke jer til Ørnus (d.e. Ørnus i bispens Sol
 pappulst af Ørnus) - j' gik ifft et Ørnuskrivni og en
 hund Ørnus, rest af Ørnus af Kapt. Ørnus-Ørnus, Ørnus,
 Ørnus om Ørnus. kyske det med mig tykke uddue
 Ørnuskrivni, og naar i gik ud - j' kunde kyske gale
 for Ørnus - j' saa om Ørnus for aabent Ørnus
 med et Ørnus over mig, og var gude Ørnus (af
 Ørnus!!). Naar j' var Ørnus. saa saa i mig Ørnus
 Ørnus end at Ørnus mig Ørnuskrivni til Ørnus Ørnus
 og i fik mig til Ørnus Ørnus (se Ørnus) Ørnus
 Ørnus Ørnus - og Ørnus Ørnuskrivni mig mig

med at se dem - et ovenvedt, det blev en ganske
nydelig Gode, og er det ogsaa egentlig ret dybt, rigtig
sag, maaske endeligvis knapper og for mig vil
vil meget hellere renoncere paa at blive fotografert,
end blive slegt levende, især ogsaa et Aar, som
kan gaa med min farvise Stedordet, til hyemne saa
gaae j. kun med den anden paa Tiden. Men kan
tro blev bliver paa, roet er e. fordit det sidste
brilliant, om H. er dygtig til det. Syn har klop
pet og syt det rammer, j. har syt Knaphuiler, som
nuet efter o. s. v. - J. kan nu ikke Raad til at
fotografere dem. Men det er da ogsaa lige ferd. -
Men kan ikke tro som dengene gaa j. har nu
alt i alt maattet betale 6 Mark for det sidste som
hvort Gæstik maaske gaa; David. 130 for flængende.

Blätter, de maatte forskures drucke fra München,
de kan ikke paa enkelte her, Enghandlernes sagde at
man skulde passe paa med at overrette dem, om det
kom forlaggeren i München for Gæ, maaske man be
tale 1000 Mark, men det kan risikeres, maaske Stad,
blat ikke kommer, til at ligge i Restauranten o. s. v. haa
risende, dykker kan se dem, det bliver godt meget
sagde had, og saa dillede kun ikke Haa kom med
kunde maaske ret, grodet - min maaske endelig, min
j. har betalt 400 Mark - 50. Eller kunde lige
tidet i denne maaned, de har sagt j. skal ikke
ryde for, j. saa vil endat Tjerskeunge ?? J. har
den Tjerske min kan I ikke skaffe mig Tjerskeunge
Ogaa, saer, o. s. v. at ride, det staa ikke i Alene
her. - J. haaber ogsaa et Gæst for mig, maaske j.
kommer hjem, med i apotheket, j. o. s. v. inde,

